

Zpráva za rok 2019

Rehabilitační a vzdělávací centrum Kura Kura Nusa Penida

Rok 2019 znamenal pro projekt Rehabilitačního centra Kura Kura stabilizaci činnosti, zavádění standardizovaných postupů v přijímání a léčbě želv a zapojení veterinárních lékařů i dobrovolníků. Centrum během roku dvakrát navštívil ředitel Zoo Brno MVDr. Martin Hovorka PhD. Pracovníci Zoo Brno také v průběhu roku vedli jednání na BKSDA (Institut pro ochranu přírodních zdrojů) Bali ohledně prodloužení licence pro činnost centra kromě dalších témat.

V závěru roku proběhly v centru opravy nádrží a stropu nemocnice poničeného během zemětřesení a další stavební úpravy zlepšující zázemí pro pracovníky a dobrovolníky.

Osvědčilo se přijetí rezidentní veterinární lékařky centra Dr.Elizy Jinata, díky kterému byla navázána spolupráce s laboratoří veterinární kliniky a plynulá komunikace s želvími centry na Bali i dalšími organizacemi. V roce 2019 se přímo v Rehabilitačním centru Kura Kura podařilo vyléčit a vypustit zpět do moře patnáct mořských želv. Mnoho dalších bylo ošetřeno na místě v želvích centrech na Bali. Dr. Jinata také organizovala osvětové přednášky pro místní komunitu i návštěvníky z Indonézie i ze zahraničí.

Projekt se nám nadále dařilo financovat díky podpoře Statutárního města Brna, zřizovatele Zoo Brno a darům z řad veřejnosti.

Druh financování	Popis	Kč
Projekt "1 Kč ze vstupného"	Finanční dar Statutárního města Brna nadaci Kura Kura z výnosů Zoo Brno	330 118,00
Veřejná sbírka	Výtěžek za 2019	25 829,00
CELKEM za rok 2019		355 947,00

Provoz centra

V roce 2019 se ustálila a dále upevnila práce centra nejen v rovině péče o zraněné a nemocné želvy, komunikace a návštěvy tzv. želvích center na Bali, ale i osvětové činnosti, která se stává pomalu součástí programu mnohých návštěvníků Nusa Penida. Zároveň jsme navazovali nové vztahy v Indonézii, například s Taman Safari, nebo na velvyslanectví Indonéské republiky v Praze. V průběhu Výroční konference EAZA ve Španělsku jsme navštívili rehabilitační centrum akvária Oceanografic ve Valencii, kde jsme se domluvili na možnostech další spolupráce.

Opravy a úpravy

Kromě běžné údržby staveb a zařízení centra, která musí být kvůli vlivu tropického klimatu stálá a důkladná, byly v centru v roce 2019 provedeny i zásadní opravy a zlepšení zázemí pracovníků i zařízení pro péči o želvy.

Po zemětřesení bylo nutné opravit strop v nemocnici, opakovaně bylo třeba opravovat vodní čerpadlo a byl zakoupen nábytek do bytovacích prostor pro dobrovolníky. Na podzim Zoo Brno do centra vyslala Ing. Vladislav a Jirouška (9.10. – 7.12.2019), který zajistil a dozoroval následující opravy:

- oprava stropu ve skladu za ordinací
- úprava jímký -příprava na zakrytí tvárnicemi
- oprava oplocení areálu
- budování bambusové zástěny pro uzavření průchodu
- oprava střech u bazénů
- vyzdívání a obkládání kuchyňské linky, obkládání WC
- malování skladu léčiv
- instalace ventilátorů

Dobrovolníci a návštěvy

Veterináři vyslaní Zoo Brno:

Matteo Oliveri (IT) 17.1.2019 – 12.3.2019

Petra Křížová (CZ) 7. 3. 2019 – 5. 4. 2019

Veronika Švehlová (CZ) 30. 3. 2019 – 29. 4. 2019

Eva Čermáková (CZ) 2.5.2019-1.6.2019

Zora Knotková (CZ) 10. 6. 2019 - 9. 7. 2019

Anna Hundáková (CZ) 27.7.2019 – 24.8.2019

Návštěva úředníků BKSDA k projednávání prodloužení licence centra proběhla dvakrát v dubnu. V červenci byl podepsán návrh MoU.

Kontrolní návštěvy pracovníků Zoo Brno

Martin Hovorka, ředitel Zoo Brno 8.3. - 18.3.2019 a 9.10.-24.10.2019

Jana Hadová, vedoucí organizačního útvaru Zoo Brno, vedoucí projektu KuraKura 8.3. - 18.3.2019 a 9.10.-24.10.2019

Petr Šrámek, Radana Dungelová 11.2.2019 – 19.2.2019

Na BKSDA byly projednány postupy při žádosti o prodloužení licence projektu. Byly diskutovány další možnosti spolupráce, např. konzultace k pořízení narkotizační pušky na řešení problémů s makaky. Proběhla důkladná diskuze k finančním záležitostem projektu se spolupracovníkem Komankem. Byly zpracovány poznatky a potřeby stálé veterinární lékařky Elizy Jinata a vyslaného veterinárního lékaře Mattea Oliveri. Organizačně byly zajišťovány podmínky pro filmaře. Průběžně bylo monitorováno léčení želv a proběhla i návštěva několika želvích center.

Vyléčená želva byla vypuštěna do moře s doprovodným rituálem za účasti místních autorit i zástupců BKSDA Bali. Vše se filmařům podařilo dobře zdokumentovat.

Radek Čermák 13.2.2019 – 18.2.2019

Natáčení dokumentárních záběrů z aktivit Rehabilitačního centra Kura Kura na Nusa Penida, z dalších želvích center na Bali a záběry z přírody Indonésie pro výrobu dokumentárního filmu o projektu Kura Kura

Dobrovolníci

Veronika Lelková a Martin Simon 7.7.2019 - 25.7.2019

Studenti Střední průmyslovou školou sdělovací techniky v Praze pracovali v centru jako dobrovolníci a zároveň zde natočili dokument o projektu KuraKura jako svoji závěrečnou školní práci. Tuto práci nedávno také úspěšně obhájili.

Spolupráce s dalšími organizacemi

Pokračovala spolupráce s BKSDA (Institut pro ochranu přírodních zdrojů) Bali a BPSPL (Institut pro užívání mořských a pobřežních zdrojů) a UPT KKP Nusa Penida (místní organizace pro ochranu mořských ekosystémů).

Navázali jsme nový kontakt s Velvyslanectvím Indonéské republiky v Praze, kde jsme J.E. velvyslankyni Kenssy D. Ekaningsih prezentovali dosavadní průběh projektu a konzultovali různé aspekty projektu.

Rezidentní veterinární lékařka pravidelně navštěvovala komerční želví centra na Bali, kde prováděla prohlídky zvířat i veterinární zákroky. V případě potřeby poskytovala centrům konzultace telefonicky.

Začali jsme spolupracovat s veterinární klinikou Dr. Listriani & associate na Bali pro rentgenová vyšetření a laboratorní rozborů krevních vzorků.

Zoo Brno dlouhodobě spolupracuje s lékaři Veterinární a farmaceutické univerzity Brno.

Navázali jsme spolupráci se záchranným centrem pro mořské želvy v akváriu Oceanografic ve Valencii.

S Taman Safari Bali jsme konzultovali problematiku projektu a jeho dalšího efektivního nastavení.

Vzdělávací aktivity

Rezidentní veterinární lékařka měla edukativní přednášky v centru a v několika turistických rezortech na Nusa Penida:

Nomads Dive

Penida Dive Resort

Scuba Junkie Penida

Hostující veterinární lékař Matteo Oliveri a prof. Zdeněk Knotek měli přednášky pro studenty veterinární fakulty Udayana University, Bali.

Zaměstnanci Zoo Brno prezentovali projekt Kura Kura na mezinárodních konferencích:

Výroční konference EAZA/Valencie Petr Šrámek prezentace na TAG plazů

Evropská asociace akvarijních kurátorů (EUAC) Petr Šrámek prezentace

Výroční konference WAZA /Buenos Aires prezentace formou posteru (viz. obr)

Činnost Rehabilitačního centra -zpráva rezidentní veterinární lékařky

Ve dnech 2. – 7. ledna dorazila na stáž skupina čtyř student veterinárního lékařství (3.ročník) z Udayana University. Činnosti zahrnovaly každodenní péči, lékařské diskuse a obecné diskuse o mořských želvách.

Dne 7. ledna byly vypuštěny tři mořské želvy zpět do more. Byly to jedna kareta obrovská (*C. mydas*) z KKP Kurma Asih, která trpěla fibropapilomatózou a byla přijata 5. listopadu 2018; dále byly vypuštěny dvě karety pravé (*E. imbricata*) z Nusa Lembongan, kde byly nelegálně drženy jako mazlíčci a byly přijaty 18. října 2018.

Akce se zúčastnilo několik místních orgánů – včetně zaměstnance z BKSDA Bali a řady dobrovolníků a veřejnosti.

Místo vypouštění se zvolilo stejné jako při předchozím vypouštění pláž Banjar Bodong, Desa Ped.

15. ledna byla přijata třicet čtyři kilogramů vážící kareta obrovská, zachráněná z KKP Kurma Asih. Měla dvě zlomené přední ploutve a hluboké rány na obou ramenou. Aktivita I vztlak byly normální, chuť k jídlu byla pozorovatelná, ale nebyla nijak vynikající. Byla vypuštěna 15. února.

8.února proběhla polo veřejná vzdělávací přednáška v Nomads Dive Penida. Zúčastnilo se jí jedenáct potápěčů, kteří se dobrovolně přihlásili do Indo Ocean Project, ale přednáška byla otevřena i pro veřejnost. Tématem byl náš projekt a snaha zvýšit povědomí o mořských želvách. Další den přišli potápěči do centra a pomohli s výrobou enrichmentu pro želvy a údržbou zařízení.

11. února byly zachráněny dvě karety obrovské (*Chelonia mydas*) z Deluang Sari in Tanjung Bena. Mladá kareta byla ve velmi špatném stavu a zemřela na klinice na Bali, krátce po odběru krevních vzorků. Provedená pitva ukázala, že želva byla velmi špatně živená, pravděpodobně měsíce trpěla podvýživou.

Druhá ze zachráněných karet, dospělá samice vážící padesát devět kilogramů, vykazovala problémy se vztlakem a nemohla se již měsíce potopit. Po několika dnech léčby se začala potápět. Byla vrácena do Deluang Sari 13. března.

14. února byla zachráněna kareta zelenavá (*Lepidochelys olivacea*) z KPP Sindhu. Důvodem pro přijetí byl problém s pohybem, vůbec nepoužívala levou přední ploutev. Rentgen neukázal žádnou frakturu, ale v kloubu mohlo být trauma. Byla vrácena do KPP Sindhu 22.března.

25. a 26. února jsme s Radkem a Dianou přijeli na severozápad a sever Bali, kde jsme navštívili několik želvích center z důvodů natáčení dokumentárního filmu. Ráno 26. února jsme navštívili Proyek Turtle v Reef Seen Dive Resort, kde se podle obdržení informací měla nacházet želva, škrcená rybářskou sítí. Rybáři ji dopravili na břeh, aby mohla být zkontrolována. Byl to dospělý samec karety obrovské (*Chelonia mydas*) s krunýřem o rozměrech 110 cm x 100 cm, vážící okolo 80 kg. Želva byla pozorná a aktivní, a byla vypuštěna po zběžné lékařské prohlídce.

17. března se v Penida Dive Resort uskutečnila veřejná promluva o mořských želvách. Promluva byla nejvíce zaměřena na skupinu dobrovolníků, kteří přišli pomoci s údržbou a monitoringem, ale událost byla veřejná a zúčastnilo se jí i několik hostů resortu.

V dubnu se uskutečnila dvě setkání týkající se rozšíření projektů MoU. První setkání se konalo na Penidě 11. dubna, kdy přijela do našeho centra skupina úředníků z BKSDA v rámci průzkumu, který je součástí rozšíření MoU. Druhé setkání se konalo na Bali 24. dubna. V červenci byl podepsán návrh MoU a Komang navštíví Jakarta s úředníky BKSDA během srpna jako součást tohoto procesu.

11. května se uskutečnila Turtle Talk na Nomads Diving a skupina dobrovolníků přišla na generální úklid zařízení.

19. května bylo do naší péče přijato osm vylíhnutých mláďat karet zelenavých (*L. olivacea*) z Kurma Asih. Tato mláďata byla nemocná a trpěla následky kanibalizmu z nádrže, což byly zejména rány na ploutvích, přičemž některé rány byly tak závažné, že byly odhaleny kosti. Během prvního týdne pět z nich zemřelo, a tři přeživší mláďata byla vypuštěna 9. června na západě Bali. Tato lokace byla vyprána, protože i přes využívání pláže, je to stále přirozené hnízdiště tohoto druhu. To znamená, že v dalších dekádách, budou na této pláži velmi malé změny (ve srovnání s méně využívanými plážemi, na kterých mohou v budoucích letech vyrůst velké resort blízko moře) a doufejme, že tato oblast zůstane ideálním hnízdištěm i nadále.

20. května dvě mladé karety obrovské (*C. mydas*) z Mooncot Sari (Tanjung Bena) byly přijaty do naší péče. Jedna z nich Dumbo, trpěla oboustrannou otitidou /ušním abscesem. Také zde byly nějaké jizvy na obou stranách pravděpodobně z předchozích pokusů o operace 22. května byla provedena operace. Pravá strana byla plná hnisu, zatímco levá strana byla oteklá, ale nebyl zde žádný hnis. Byla léčena enrofloxacinem po deset dní a nyní se jí zranění vyplachuje každý druhý den.

Druhá želva, Bintang trpěla poruchou vztlaku a nemohla se potopit. Po týdnu léčby byl stav stále i přes léčbu stejný, proto byla opakována a na další týden se vztlak zlepšil.

18. června byla uvedena veřejná prezentace o mořských želvách a jejich ochraně (vedená Dr. Jinata) a roli medicíny a veterinářů v ochraně (vedená prof. Knotkem). Obě prezentace se uskutečnily v Scuba Junkie Penida jako součást jejich události Turtle Week.

30. června se našla zraněná kareta zelenavá (*Lepidochelys olivacea*) na Sindhu beach. Podle výpovědí to byla snášejší samice napadená psy. Lidé nás neprodleně kontaktovali, ale protože bychom museli několik hodin čekat na loď na Bali, rozhodli se poslat ji neprodleně do TCEC Serangan. Tam další den uhynula.

Měli jsme dvě léčící se karety obrovské (*Chelonia mydas*) z května 2019: Bintang, které trpěla poruchami vztlaku, se velmi dobře zotavovala a měla výbornou kontrolu nad svým vztlakem. Dumbo, která trpěla ušními abscesy si vedla dobře, ale její rány si vyžádaly delší čas na hojení. Obě se plně zotavily a byly vráceny do Mooncot Sari v Tanjung Bena. Zprávy od místních i později potvrzovaly, že jsou v pořádku.

30. června byl přijat nový pacient do našeho zařízení. Byla to mladá kareta zelenavá (*Lepidochelys olivacea*), měřící okolo 25 cm, s váhou 1,8 kg. Byla chycena rybáři na severozápadě Bali a byla dopravena do KPP Kurma Asih, kde se o ni starali další tři měsíce. Podle zpráv, se rány zpočátku zdály malé, ale během následujících týdnů se zvětšovaly, a tak zavolali nás, abychom se o želvu postarali.

Celková kondice a tělesná konstituce byla dobrá, měla zdravou chuť k jídlu, vztlak byl v pořádku. Problémem bylo několik hlubokých ran: dvě na zadní straně krku a pět na krunýři. Laboratorní testy ukázaly plísňovou infekci způsobenou *Candida sp.* Byla nastavena rutinní léčba zahrnující čištění ran, lokálně aplikovaná léčba roztokem betadine a antimykotickým krémem, uložení na suchém místě na 30-45 minut, antibiotické injekce na devatenáct dní a protizánětlivé injekce. Podávaná strava byla rozmanitá, od ryb, přes krevety, až po živé kraby, pokud byli dostupní.

Rány na krku se začaly hojit na začátku září, zatímco rány na krunýři vyžadovaly delší léčbu. Infekce byla definitivně zažehnána v prosinci a kareta zelenavá byla vypuštěna 14. prosince. V době vypuštění byla želva aktivní, s dobrým vztlakem a chutí k jídlu. Vypuštěna byla na pláži v Banjar Bodong. Jejím vypuštění přihlížely i místní autority, jmenovitě místní úředník BKSDA, KKP, námořní policii. Od prvního přijetí v červenci, nabrala váhu z 1,8 kg na 3,2 kg.

Skupina 15 dobrovolníků přišla 11. října a další skupina 14 dobrovolníků dorazila 26. Října. Byla uspořádána edukativní přednáška a všichni dobrovolníci pomohli s čištěním zařízení.

17. října večer bylo nalezeno 13 karet obrovských, držených ilegálně v Jembrana na severozápadě Bali. Další den byly želvy převezeny do Kurma Asih, aby dostali pohotovostní péči a byly okamžitě zkontrolovány Flying Vet team. YKK bylo zavoláno 23. října, aby zkontrolovali stav dvou středně velkých želv s fibropapilomatózou.

Povolení pro rehabilitaci z BKSDA jsme obdrželi, ale ne to od policie, takže záchrana musela být pozdržena. Nakonec želvy, které zůstaly zadrženy pro rehabilitaci nebyly ty, které trpěly fibropapilomatózou, a jedna z nich vážila více než 100 kg, takže nebylo možné rehabilitovat ji na Penidě, protože nebyl dostatek místa v lodi a brána centra není dost široká, aby jí prošla bedna s želvou takové velikosti.

17. listopadu nás Sindhu Turtle Centre informovalo, že je zde nemocná želva. Při kontrole 18. října byla kareta obrovská poměrně slabá a vůbec se nevzpírala. Na základě předchozích zkušeností, tato želva nebyla rehabilitována na Penidě aby se předešlo stresu z transport, zejména transportu na lodi. Místo toho, byla nasazena tekutinová terapie a podpůrná léčba přímo v centru a byla opakována každé 2-3 dny. Želva uhynula po dvou týdnech léčby.

Pro nadcházející období zůstává nadále výzvou intenzivnější zapojení do struktur ochrany přírody Indonéské republiky, zvyšování povědomí o ohroženích, kterým mořské želvy čelí, zlepšování podmínek pro zapojení indonéských spolupracovníků a podpora zvyšování jejich profesní motivace a v neposlední řadě dlouhodobá finanční udržitelnost i v komplikované situaci po pandemii COVID 19.

Děkujeme všem partnerům za vstřícnost a spolupráci, Statutárnímu městu Brnu i široké veřejnosti a všem zapojeným organizacím i jednotlivcům za podporu a věříme, že se nám podaří přispět ke zlepšení stavu populací ohrožených mořských želv.